

Tijdens het schrijven van een boek over onder andere vlieggrampen voor mijn werk, ontdekte ik dit boek. Het is een boek dat anders is dan al die andere boeken over luchtvaart die ik tot dit moment las. Het boek beschrijft de gevolgen van een crash voor de overlevenden, door de bril gezien van de overlevende zélf. Van dit soort boeken zijn er wereldwijd maar weinig geschreven.

Cor ten Hove maakte op 21 december 1992 de vliegkamp op de luchthaven van Faro in Portugal mee. Bij deze vliegkamp crashte een DC-10 van Martinair tijdens de landing. Cor ten Hove en zijn vrouw zaten voor in het toestel op stoelnummers 11a en 11b. Van de 340 mensen aan boord overleefden er 284 deze ramp, waaronder Cor ten Hove en zijn vrouw. Het was in een tijd dat de Bijlmerramp nog erg vers in het geheugen lag bij iedereen.

Het boek bestaat uit 14 hoofdstukken die verdeeld zijn over 3 delen. In de inleiding wordt door Prof. Gersons aandacht geschonken aan de maatschappelijke en psychosociale gevolgen na rampen voor mensen in z'n algemeenheid en voor Cor ten Hove en zijn vrouw in het bijzonder. Deel 1 beschrijft de aanloop naar de ramp en wat er in het ziekenhuis gebeurde. Deel 2 beschrijft wat er in de jaren na de ramp gebeurde met het leven van Cor en zijn vrouw. In deel 3 maakt Cor de balans op van alles wat er gebeurde in de 10 jaren na de ramp. De hoofdstukken 2 t/m 13 zijn allen geschreven door Cor ten Hove. In hoofdstuk 14 wordt door enkele wetenschappers aandacht besteed aan de uitkomsten van enquêtes die gehouden zijn onder de overlevenden.

Een beetje speurwerk op internet levert op dat er meerdere factoren een rol speelden in de fase vlak voor de ramp. Zo was het weer erg slecht, zou er sprake zijn van zogenaamde 'windshear' en worden er ook vraagtekens gesteld bij het handelen van de cockpitbemanning. Er zijn meerdere onderzoeken geweest en deze leveren alle drie een andere nadruk op op de exacte oorzaak van de ramp. De waarheid zal ergens in het midden gelegen hebben!

De foto's maar ook de beschreven details laten zien dat er binnen no-time gruwelijke dingen met jezelf en omzittenden kunnen gebeuren. De schrijver raakte snel bewusteloos en van het lichaam van de passagier die naast de heer ten Hove werden zowat alle botten gebroken die maar te breken vielen. De schrijver zélf vertelde me dat er ten tijde van de crash een Portugees van zeer nabij getuige was van de crash. Hij zag alles gebeuren en kon daarna die beelden waarschijnlijk niet verdragen en verwerken. Een week later kwam ook hij om het leven onder niet geheel opgeklaarde omstandigheden.

De inhoud van het boek zou ik willen bestempelen als ‘serieuze luchtvaart- literatuur’ over een ernstig serieus onderwerp waarvoor zelden aandacht bestaat. Het grootste gedeelte van het boek leest als een soort dagboek waarin de heer ten Hove de gevolgen van de mislukte landing beschrijft. De gevolgen voor zijn baan, zijn plek in de maatschappij, zijn relatie, hobby’s, sociale zekerheid, en post traumatisch stress syndroom (PTSS). En laten we vooral niet het gedoe met advocaten en schadefondsen vergeten. Ook de rollen van Martinair en bijvoorbeeld de ANWB komen aan de orde. Wat deden ze goed en wat minder? Alles wordt uitgebreid beschreven en de conclusie is dat een crash gewoonweg verregaande gevolgen heeft of kan hebben voor de rest van je leven, ook al overleef je goed of minder goed qua je fysieke gezondheid. Het is onder meer niet helemaal vanzelfsprekend dat organisaties of mensen daarna hun best gaan doen om ‘het’ voor je te regelen zodat je je leven weer een beetje op rij krijgt.

Ondanks de ernst van de inhoud leest het boek luchtig. Het boek zit qua opbouw en tekst goed in elkaar en er zijn enkele zwart-wit foto’s opgenomen. Niet echt een ontspannend boek maar wel erg interessant. Het biedt een kijkje achter de schermen van mensen dat zelden ergens anders zo goed en nauwkeurig weergegeven is.

Cor ten Hove heeft ook een Engelse versie uitgebracht onder een andere titel [*The crisis after the disaster*]. Dit boek is iets anders qua opzet maar de moraal van het verhaal en het grootste gedeelte van de inhoud overlapt met de Nederlandse versie.